

ken en J. C. Rullman heeft ook nu weer ge-
sorgd voor 'n BIBLIOGRAFIE.

Nit de Pers.

Hollandia schrijft naar aanleiding van de
tweede brochure van Ds. Hulsman:

Ds. Hulsman trok indertijd als jong dorps-
predikant de aandacht door een brochure tegen
de Ethische richting. Hij kwam op tegen het me-
gaan der jongere Ethischen met de moderne Bijbel-
kritiek. Tegen heel de Bijbelbeschouwing der
jongere Ethischen, die toch het geloof der Christe-
lijke Kerk wilden handhaven tegelijk met de
moderne Bijbelkritiek. Het één was volgens Ds.
Hulsman niet met het ander in strijd. En zijn conclusie
was, dat de Ethischen, wilden ze oprecht zijn en
niet het geloof der Christelijke Kerk vereenigd
blijven, de moderne Bijbelkritiek moesten loslaten.

Ds. Hulsman schreef deze dingen, terwijl hij
zelf tot de Ethischen behoorde. Zijn geschrift
werd door de geloovigen, die hun Bijbel trouw
zijn, met dankbare blijdschap ontvangen. Men had
verwachting van den jongen predikant. Men zag
in hem een toekomstig ernstig pleiter voor het
Christelijk geloof en voor den Bijbel als het Woord
Gods. En men verwachtte, dat door zijn woord en
invloed velen van de Ethische doolpaden zouden
terugkeren tot den weg, waarin de Gemeente van
Christus het Woord Gods bewaart.

Sinds Ds. Hulsman als predikant naar Gro-
ningen vertrokken. Daar kreeg hij omgang met
Prof. Wildeboer, Prof. van Rhijn, en Prof. van
Dijk, bekende Ethische hoogleraren. En er ging
invloed van hen op hem uit. Minder van hun
Christelijk geloof. Maar meer van hun moderne
Schriftbeschouwing. Die moderne Bijbelbeschouwing
aan Ds. Hulsman toch niet onbekend, werd door de
Groningsche hoogleraren nader voor hem in
't licht gesteld. Bij toezending van Ds. Hulsman,
hoe onmogelijk het is, bij die Bijbelbeschouwing
het Christelijk geloof te handhaven. Maar bij toe-
nemende oordeel, hij zich tegenover de mo-
derne Bijbelbeschouwing machteloos tot weer-
stand. Zijn Christelijk geloof met de moderne Bijbelbe-
schouwing vereenigen, dat kon hij niet. Maar zijn
Christelijk geloof handhaven met verwerping van
de moderne Bijbelkritiek, dat kon hij ook al min-
der. Ds. Hulsman leed scherpbreuk van zijn geloof.
Hij gaf zich in het eind aan de moderne Bijbel-
kritiek gewonnen. Maar hij gaf daarmee dan ook
het geloof der Gemeente van Christus prijs. Hij
werd modern, niet alleen in zijn Bijbelbeschouwing,
maar ook in zijn geloofsvervatting.

Sinds Ds. Hulsman in Groningen modern pre-
dikant. De Ethischen hebben hem voor hun moderne
Bijbelbeschouwing eindelijk geheel gewonnen. Maar
ze hebben hem daarmee ook tegelijk geheel ver-
loren. Ds. Hulsman is nu niet meer Ethisch, maar
modern. En hij heeft thans een tweede brochure
geschreven, waarin hij van zijn overgang naar
modernisme als overwonnen door de Ethische
Bijbelkritiek rekenschap geeft.

Die tweede brochure van Ds. Hulsman trekt
thans zeer de aandacht. De schrijver deelt daarin
mee, wat de Ethische professoren en predikanten
van den Bijbel als onbetrouwbare boek, van de
Bijbelverhalen en van de Bijbelfeiten denken. Hij
laat uitkomen, hoe er voor deze Ethische theologen
van de gebeurtenissen en van de uitspraken, in
den Bijbel meegedeeld, zoo goed als niets vast-
staat; of dat eigenlijk alleen uit vaststaat, dat het
niets is als het in den Bijbel staat. Hij deelt
dan van vele Bijbelvoorstellen in bijzonderheden
mee, en hij stelt vele uitspraken van Ethische
geleerden met hun naam en toenaam in het licht.

Voor wie op de hoogte is met den theologischen
arbeid der Ethischen is in dit alles niets nieuws.
Maar in de goedgelovige Gemeente, waarin deze
dingen niet bekend zijn, rijzen bij het lezen van
de brochure van Ds. Hulsman de harten op. Ze
sinds dertig jaren, in men of allerlei wijze ge-
warschuld door mannen, die de rike kundig
waren en die in beginsel en belijdenis het geloof
der Gemeente deelden. Maar velen wilden niet
hooren. Zij konden het niet gelooven. En zelfs van
wie op beter weg waren geleid, keerden er in onze
dagen weer met strijken en met handjes naar
de Ethischen terug, als naar mannen met wie men
in beginsel kan samen gaan.

Het is, zoals Ds. Hulsman schrijft: de Ethis-
chen zijn en blijven in de mode. Zij zijn de sijn-
tel. Zij zijn de vrome mannen. Zij zijn de ware
Christenen. Al het andere is maar surrogaat.
Diepe denkers principieel menschen en vrome
gevoelen van het Christendom zijn de Ethischen.

Wie doen van deze mannen als menschen niets
af. We gelooven, dat velen van hen te goeder
trouw zijn. Mannen als de oudere Ethischen, de
oudere Chantele en Gunning, stonden bij ons hoog.
En de bekering waarmee Valen van Utrecht de
harten stal, kennen wij ook.

Maar de beginselen der Ethische richting, be-
paald der jongere Ethischen, zijn wat de Gods-
openbaring zowel als wat de Schriftkritiek aangaat,
ruiter modern. En ook wat de leer der waarheid
betreft, al draht hier bij velen de consequentie.
We begrijpen, dat Ds. Hulsman, wistende
voor de Ethische Bijbelbeschouwing, modern word
ook in zijn Christusbeschouwing en in heel zijn
geloof.

Zoo zijn er reeds zoveel betwisten, die met de
Ethische Schriftbeschouwing ernst gemaakt heb-
ben, — al schreeven ze geen brochure. Vele Ethische
predikanten zijn geheel bewust modern, — al
noemen ze zich zoo niet, zolang de menschen hen
niet hooren en se een nadere verklaring ontwijken
kunnen. Met de geestelijke opvatting van Chris-
tus is alles klaar. En met zijn goddelijke mensche-
lijkheid. Precies zoals de modernen het gelooven.

De opkomende generatie zal den mantel wel afwer-
pen van de verschoten anderwetische kleur en zich
als pure Humanisten doen kennen.

De Regering heeft in deze dagen wel een ge-
wichtige taak te vervullen. Zoowel de katheder
van Prof. Wildeboer te Leiden als die van Prof.
Valen te Utrecht moet door een nieuwen hoog-
leraar worden bezet. Beide leerstoelen voor de
Oud-Testamentische vakken, al is de Leidse
voor de Literaire Faculteit. Moeten de jongelui,
die ter Universiteit komen, onderwezen worden in
de Schriften of niet? En dan door Ethische hoog-
leraren, die hun de Schriften doen verliezen en
het Modernisme in de armen voeren?

We hopen van beter. We hopen, dat de Regering
den moed zal hebben, voor deze leerstoelen
twee hoogleraren te benoemen, die de Schrift
niet breken, en die daarom het geloof zullen opbou-
wen in plaats van het te ondermijnen.

Verenigingsleven.

WAT DE ZENDING DOET.

1.

Den laatste tijd is door de debatten in de
Staten-Generaal en door andere omstandigheden
de aandacht zoover gevestigd op den arbeid
der zending, dat het zeer aanbevelenswaardig
schijnt, van de opgewekte, niet geringe belang-
stelling gebruik te maken en eens in een reeks
eenigzins uitvoerige overzichten na te gaan, wat
de zending zoo al doet, voor zoover ze ons
land en onze koloniën aangaat.

Daarbij zal dan, zoals zich denken laat, de
inwendige zending uitgescheiden worden, niet
omdat deze minder belangrijk en minder de
aandacht waard zijn zoo, maar omdat het de
zending onder de heidenen is, welke thans naar
het middelpunt der belangstelling gedrongen is
en die, door allerlei omstandigheden van groote
beteekenis, van wereld-beteekenis, vóór zich als

toebereid stelt uitgestrekte velden, die wij zijn
om te oogsten.

De strekking van onze overzichten zal geenszins
zijn, te betoogen, dat de Christelijke arbeid
ten deze reeds op zijn laarzen rusten mag,
want gelijk hij, die in kennis toeneemt,
gaandweg meer inzicht hoe gering zijn kennis
is, zoo zal ook een ietwat gedetailleerde opgave
van wat de zending reeds doet, een indruk
ervan vestigen, hoe weinig dat vele betrekkelijk
nog is en hoe ontzettend veel er nog te doen
is, over 't rond der aarde niet alleen, maar
sells in het rijk van Insulinde, waarover Neer-
lands Koningin den scepter zwaait.

Het behoort nauwelijks gezegd te worden, dat
het begrip van zending niet eng zal worden
opgevat, zoodat er alleen onder komt te vallen
wat in onmiddellijken zin evangelieprediking is
en niets dan dat, want, om nu maar iets te
noemen, de medische zending heeft voor de
zending als zodanig zoo'n groote — alom-
trouwen erkende — betekenis, dat het be-
zwaarlijk aangaan zou, haar hier uit te schakelen,
en het is zoover de zaak van het onderwijs
gewest, die den laatste tijd aanleiding gaf,
dat ten onzent de zending ook eens bijzonderlijk
onder de aandacht gebracht werd, dat het goed
zal zijn, het eenigzins uitvoerig ter sprake te
brengen.

Allereerst zal besproken worden de Christelijke-
Protestantische arbeid, maar wettigheids mag
zeker niet worden de arbeid, die op het terrein
der zending, door de Roomsche-Katholieken van
Nederland verricht wordt; en daarom zal wel-
licht aan het slot onze overzichten een poging
gemaakt worden om ook een idee te geven van
den aard en den omvang van den arbeid der
Roomsche-Katholieken.

In zeker opzicht is onze taak ten aanzien
van den Christelijk-protestantischen arbeid een
gemakkelijk. Immers is het vorig jaar de heer
J. Boetsma gekomen met een tweede, zeer
uitgebreiden, druk van fienle H. B. de la
Bassacour Caan's „Christelijke Arbeid“, in welk
werk de zending een ruime plaats inneemt;
heeft Ds. M. J. v. d. Hoogt verleden jaar voor
het eerst gepubliceerd zijn gids „Unus in Unus“;
en deed de Zendingstudie, die zich den
laatsten tijd zoo bijzonder verdienstelijk maakt
op het gebied der zending en zoo belangrijk
studiemateriaal het licht doet zien, voor 1912
een jaarboekje verschijnen, waarin een statistiek
der zending voorkomt; zoodat het althans niet
moeilijk valt, te overzien wat dient behandeld,
en na te gaan hoe men op de hoogte komen kan.

Voorop ga dan ook een opgave van de
corporaties in ons land en zijn koloniën, die
den arbeid der zending (opgevat in den hie-
boven omschreven zin) drijven of bevorderen;
een opgave, welke zoo volledig mogelijk is
samengevat volgens de verschillende ten dienste
staande statistieken. In Ned.-Indië werke-
buitenlandse missies zijn mede opgenomen.

Ned. Zending-Genootschap, met hulpver-
eenigingen.

Vereen. tot uitrusting van zendingen van
het Ned. Zending-Gen.

Rheologische Missions-Gesellschaft, welke be-
langt in Nederland bevorderd worden door een
speciale vereeniging voor geheel het land en
een zelfstandige hulpvereeniging te Nijverdal.

Ned. Bijbel-Genootschap.

Ned. Gods. Tractaat Genootschap.

Ned. Luth. Genootschap voor in- en uit-
wendige Zending.

Salatiga-Zending, met hulpvereeniging te
Utrecht.

Java-Comité, met hulpvereenigingen.

Wageningen'sche Zendingvereeniging.

Nederlandsche Zendingvereeniging, met hulp-
vereenigingen.

Vereeniging „de Zendingstraak“ te Amsterdam.

Utrecht'sche Zendingvereeniging, met hulp-
vereenigingen.

Doopgez. Vereen. tot bevordering van de
evangelieverbreding in de Ned. overzeesche
beziittingen.

Zending der Geref. Kerken in Nederland,
met de Ned. Ger. Zendingvereen., de Vereeniging
„Dr. Scheuter's Hospitaal“, enz.

Sangi en Taland-comité, met hulpver-
eenigingen.

Gereformeerde Zendingbond.

Vereen. „Ned. Zendingsschool“.

Comité voor Ned. Zendingconferenties.

Zendingstudie-raad.

Zending der Chr. Geref. Kerk.

Ned. Studenten-Zendingbond.

Classicale (N.H.) Zendingvereen. of-commis-
sies in 15 plaatsen van ons land.

Zending's-Consulaat.

Vereen. voor in- en uitwendige Zending te
Wolvega.

Chr. Militairen-Bond voor O. en W. I.

Genootschap voor in- en uitwendige Zending
te Batavia.

Vereen. voor de evangelisatie onder militairen
in N. I.

Centraal-Comité voor het Seminarie te Depok.

Vereen. tot bevordering van Christelijk leven
en onderling hulpbetoon.

Vereen. tot het onderhouden van een kost-
en dag-school voor Dochters van Hoofden en
Aanzienliken in de Minahassa.

Leger des Heils.

Vereen. voor Jav. Meisjescholen, met een
„Comité van Bijstand“ in Nederland.

Witte-Kruis-Kolonie.

Vereen. voor Chr. Holl. onderwijs ten behoeve
van de Inlandsche bevolking in N. O. I.

Indische Kerk.

Vereenigingen tot opvoeding en opleiding van
Zonen en van Dochters (Elitabehoeven) van
van Evangelie-arbeiders in onze overz. beziittingen.

Vereen. tot het oprichten enz. van scholen
met den Bijbel te Batavia.

Paul-Küster-School, Chr. Fröbelschool en
Holl. Ind. school te Batavia.

Hollandische school voor Javanen te Temang-
goeng.

Chr. School voor U. L. O. te Jojakasta.

Ned. Vrouwenbond tot verhooging van het
zedelijk bewustzijn.

Kolonie „Pangoesen“ (Zending der Zenden-
dagsadventisten).

„Bathanië“ te Soekaboemi.

Vereen. „Dorcas“ te Batavia.

Diocesanehuis te Tjikini (Wetevreden).

Ziekenhuis te Mojoewarno.

Ziekenhuis te Sonder (Minahassa).

Vereen. voor het Chr. Nat. Zendingfeest en
vereenigingen of comités voor het Noorder,
Ooster- en Zuiderzendingfeest en plaatselijke
bijeenkomsten.

Zending der Evang. Broedergemeente (W. I.)
Melaatschen-Asyl in Suriname.

Vereen. tot uitbreiding van het evangelie in
Egypte.

Vereen. tot oprichting enz. van Hospitelen
in China.

Board of Foreign Missions of the Meth.
Episc. Church.

Society for the propagation of the Gospel (W. I.).
Wesleyan Methodist Missionary Society (W. I.).

Officiële Berichten.

De heer D. J. van Katwijk, doctorandus in
de Theologie en proponant bij de Gereformeerde
Kerken, verzocht ons te melden, dat hij nu in
staat is eene eventuele roeping naar een dier
kerken te aanvaarden.

De heer K. Dijk, Theol. doctorandus en pro-
ponant in de Geref. Kerken, te Wolvega, zal
na gaarne een beroep naar een dier kerken
in overweging willen nemen.

WUK-BIJ-DUURSTEDE, 11 Febr. Heden was
het voor ons een onvergetelijke dag. Nadat
enkele jaren het Evangelie verkondigd was
onder de verstrooide Gereformeerden, om die te
vergaderen, zoo is alhier de Geref. Kerk weer
tot openbaring gekomen en werd thans de nieuwe
kerkeraad in het ambt bevestigd door Ds.
Buitenhuizen, van Vreeswijk, na een predikatie
over Hebr. 13: 8.

Zegene de Heere deze Zijne kleine kerk.

Namens den kerkeraad:

J. E. KOUVENBERG, scriba.

N.B. Alle stukken te zenden aan den scriba.

Korte notulen van de vergadering
der classe Assen, 1 Febr. 1912.

Ds. Hangelbroek, praeses der vorige ver-
gadering, opent deze. Hij zal zingen Ps. 25: 6,
leest Ps. 48 en gaat voor in gebed. Uit de
credentiaelen blijkt, dat alle kerken wettig ver-
tegenwoordigd zijn. Ds. Hangelbroek roept
allen een hartelijk welkom toe, en inzonderheid
Ds. Laman, die voor 't eerst ter vergadering is.
Ds. Laman beantwoordt dit „welkom“ en beveelt
sich in de liefde der broeders aan.

Voor deze vergadering is naar toerbeurt
praeses: Ds. v. Veen; assessor: Ds. Hangel-
broek; scriba: Ds. Groot Nibbelink; terwijl
voort 't persvenlaag aangewezen wordt br. Koster.
Bij monde van den praeses spreekt de classes
haar blijdschap uit hierover, dat Ds. Hangelbroek
voor de roeping naar Boornbergum en
Donkerbroek bedankt.

De notulen der vorige vergadering worden
gelezen en goedgekeurd.

Ds. Hangelbroek rapporteert omtrent den
arbeid voor en op Soemba. Wat betreft den
arbeid voor Soemba is alleen te vermelden, dat
op 9 Nov. j.l. een Class. Zendingdag werd
gehouden te Gasselternijveen, waar behalve
Ds. Smitt en br. Koster, ook Ds. Kijger optrad.
Opkomst en collecte waren bevredigend. Wat
den arbeid op Soemba betreft kon meegedeeld
worden, dat deze gezegend voortgaat. Ds. Kijger
vertrok 4 Jan. van Genoa naar Soemba. Ds.
Wielinga zal D. V. in dit jaar voor eenigen
tijd naar het Vaderland terugkeren. Te Melolo
werden 2 vrouwen en 1 man gedoopt, terwijl
ook eenigen belijdenis des geloofs aflegden.
Ook werd daar een school geopend. Op West-
Soemba gaat het over 't algemeen goed,
inzonderheid te Luora. Een opleidingschool
zal geopend worden te Pajeti. Br. van Dijk zal
als hoofd dier school naar Pajeti vertrekken.
Ook bestaat er uitsicht, dat daar een medische
bulpdienst zal komen.

Omtrent den Evangelisatie-arbeid in Drente
rapporteert br. Koster en Ds. Groot-Nibbelink.
De eerste doet dit in opdracht der vorige
vergadering en deelt een en ander mee over
de finantien. Hij geeft een overzicht van wat
door de verschillende kerken in de classes en
door de verschillende classes in de provincie
Drente wordt gedaan. Per jaar en per hoofd
wordt door de kerken in de classes Assen
bijgedragen als volgt: Appelscha 21/2 ct., Assen
8/4, Borger 1/4, Een 5, Gasselternijveen 20/4,
Haulerwijk 10; Norg 10/4; Roden 5; Smilde
A. 4/4; Smilde B. 3/4; Vries 3/4; en Zuidland
3/4. Voor de verschillende classes bedraagt dit:
cl. Assen 9/4; cl. Meppel 6/4; cl. Beilen 7 en
cl. Coevorden 8/4 cent per jaar en per hoofd.
Om echter dezen arbeid zonder inkrimping en
zonder al te groote tekorten te kunnen voort-
zetten, moet door de classes worden bijgedra-
gen als volgt: cl. Assen 9/10; cl. Meppel
13/30; cl. Beilen 3/30 en cl. Coevorden 6/30
per jaar.

Dit wordt, zo veel mogelijk naar draagkracht
en sielental berekend, voor de kerken in de cl.
Assen: voor Appelscha 4/10, voor Assen 2/10,
Borger 1/10, Een 1/5, Gasselternijveen 1/10,
Haulerwijk 1/10, Norg 1/10, Smilde A 1/10,
Smilde B 1/10, Roden 1/10, Vries 1/10 en
Zuidland 1/10 per jaar.

Ds. Groot Nibbelink rapporteert, dat deze
begroting den Dep. voor den Evang. arbeid
in Drente werd voorgelegd, doch dat deze,
zonder nader onderzoek en overleg, deze be-
grooting vooralsnog niet durfde goedkeuren.
Verder wordt meegedeeld dat br. J. de Braal
te Ruinen wegens ongesteldheid zijn arbeid
aldaar niet kan voortzetten. Minstens zal hij 2
maanden rust moeten hebben, of wellicht wel
den arbeid geheel moeten opgeven. Te Havel-
berg wordt meerdere bearbeiding gevraagd,
terwijl men er het lokaal gaarne verplaatst zag
naar den Rijksweg. Te Tinsarlo werd een nieuw
locaal geopend voor Zondagschool en Evan-
gelisatie.

Namens de Kerken van Borger en Gassel-
ternijveen rapporteert Ds. Hangelbroek, dat alle
stukken in sake het beroep van Ds. Laman
naar Assen in orde bevonden zijn, en dus het
beroep geapprobeerd is.

Een circulaire kwam in vanwege de Gen.
Synode, inhoudende verzoek, dat in alle kerken
der classis 2 maal gecollecteerd worde voor de
Theol. school. Dit wordt voor kennisgeving
aangenomen, wijl de cl. corresp. voor de T. S.,
br. Koster, meedeelt dat in alle kerken der
classis 2 maal wordt gecollecteerd, en zelfs ook
nog in alle deze kerken op 2 na de „6 Dec.“
collecte wordt gehouden.

Een voorstel van de kerk van Appelscha,
dat voortaan de vacaturebeurten voor App. we-
ter geregeld worden als te voren, 266, dat niet een,
maar twee beurten op een Zondag worden
vervuld, wordt met eenpaalge stemmen aange-
nomen.

Een voorstel van de kerk van Roden om
de vacaturebeurten op elke class. vergadering
vast te stellen en se op te nemen in 't pers-
venlaag, wordt in zooverre aangenomen, dat in
't persvenlaag die beurten zullen worden opge-
nomen en dat alle noodzakelijke wijzigingen
zullen worden bekend gemaakt aan de betrokken
kerken en personen.

De vacaturebeurten worden thans geregeld
als volgt: 10 Maart: Appelscha, Ds. Laman;
Een, Ds. Scholten; Norg, Ds. v. d. Veen; Smilde B.
Ds. Dijkstra, en Vries, Ds. Groot Nibbelink;
en op 28 April te Een: Br. Koster.

Br. Beckman rapporteert namens de comm.
voor den class. Zendingdag.

Voorgesteld wordt, dit jaar opnieuw een
Zendingdag te organiseren in „t Laarwood“
te Zuidland, en dit thans niet met een halven
dag te laten aflopen, maar er een heelen dag
voor te bestemmen. Daarvoor wordt aangevraagd

15 Augustus. Verder wordt voorgesteld twee of
meer sprekers buiten de classis uit te noodigen
en de overigen in de classis te zoeken. En
eindelijk wordt voorgesteld, op de volgende
vergadering der classis een program ter tafel te
brengen. Een en ander wordt goedgekeurd.

Bij de rondvraag naar art. 41 K. O. worden
verschillende adviezen gegeven.

Allereerst naar aanleiding van een vraag van
de kerk te A. inzake de verkiesing van een
onderling. „De classis, gehoord de toelichting
der afgev. van A., spreekt uit, dat hier geen
onregelmatigheden hebben plaats gehad en dus
de verkiesing gehandhaafd wordt“.

De kerk van E. vraagt of een lidmaat, dat
vroeger te H. woonde en daar voor 17 jaar
zijn lidmaatschap heeft opgezegd, ook te E.
als lid kan opgenomen worden. Geadviseerd
wordt, dat deze persoon zich eerst met den
kerkeraad van H. moet verstaan.

Door de kerk van R. wordt medegedeeld, dat
men daar in de droeve noodzakelijkheid is
gewest drie doopleden te schrappen, wegens
algeheele verwaarloozing van de middelen der
genade.

Voorts vraagt deze kerk het advies der
classis inzake tucht op een dooplid, dat zich
schuldig maakte aan overtreding van 't 7e
gebod. Advies wordt gegeven. Een eindelijk vraagt
dieselfde kerk vrijheid om den smtrap der censuur
te passen op een lid der gemeente, die de
godsdienst oefeningen niet meer bijwoont en geen
kinderen meer laat doopen, en alle vermaningen
in den wind slaat. De classis, de breede
toelichting der afgev. van R. gehoord, verleent
deze vrijheid.

Besloten wordt dat de volgende vergadering
der classis één dag zal uitgesteld worden, en
D. V. zal gehouden worden op Vrijdag 10 Mei a.s.

Nadat gebleken is dat censura morum naar
art. 43 K. O. niet noodig is en de korte
notulen gelezen en goedgekeurd zijn, sluit de
praeses de vergadering en gaat voor in
dankzegging.

Op last der classis,
P. KOSTER.

Buitenland.

Het probleem van het vroeger of later
geroepen worden der volken.

II.

Wij mogen ons niet aanmatigen de verborgen
ontwikkeling, die onder een volk plaats heeft,
zoo te doorzichten, dat wij in staat zijn te zien
wanneer het oogenblik aangebroken is, waarop
de Evangelieprediking met vrucht kan geschieden.
Maar gelijk een Paulus tegen zijn wil door den
Heiligen Geest verhindert werd in Azië en
Bythinia te arbeiden, wijl God wilde dat hij in
Macedonië en Griekenland zou trekken, zoo
moeten wij er op vertrouwen dat er goede
gronden voor zijn, wanneer de zending zich
geopent niet datgene wat schijnbaar het meest
op den weg ligt, na te laten, daar Gods
gedachten andere zijn dan onze gedachten.

Het grootste probleem waarvoor wij op het
gebied der zending staan is het feit, dat 600
jaar na de stichting der Christelijke kerk een
nieuwe propagandamakende religie ontstond, en
dat de Islam niet alleen de Kerk van Christus
grote terreinen kon ontnemen, maar zich als
een ijeren muur tusschen de heidensche volken
van Afrika en Azië schuiven kon, waardoor
het voor de Kerk vele eeuwen onmogelijk werd
het Evangelie aan de heidenen te brengen.
Maar een Kerk die in werkelijkheid en religieuze
vereering verloopt, doet haar missionerende
kracht in. Ook bracht de Islam niets nieuws.
Wat hij aan waarheid in zich draagt, ontleent
hij aan het Jodendom en aan het Christendom,
en door het veruitwendigen en het verswakken
der sedelijke elchen is hij aanneemelijk voor
den natuurlijke mensch. Zoo geeft God aan
den Islam tijd om den volkeren, die hij
veroverde, te toonen, dat de karikatuur van een
rationalistisch en zedelijk sterk-verzwakt Chris-
tendom, als kracht om tot wedergeboorte te
brengen, met het origineel niet kan concurreren.
Het is echter betreurenswaardig, dat die dwalingen het
moeilijkst te overwinnen zijn die de meeste
waarheidselmenen in zich dragen. En wanneer
wij de proclatie van Paulus gelooven, dat het
Joodische volk eerst allerlaatst de roepstem van
het Evangelie gehoor zal geven, dan ligt het
ook voor de hand om aan te nemen dat na het
Jodendom de Islam het langst aan de Christelijke
Zending weerstand bieden zal. Daarom heeft de
Chr. Zending er voor te zorgen, dat zij daar
hare werkzaamheid het meest ontplooit, waar
het gevaar dreigt, dat de Islam haar vóór is en
haar voor langen tijd de deur sluit.

Dat de ontdekking van de nieuwe wereld en
van den zeeweg naar Oost-Indië aan de Room-
sche zeemogendheden Portugal en Spanje te
beurt viel, waardoor de Roomsche missie een
voorsprong kreeg, heeft men van Protestantische
zijde ook een probleem genoemd. Maar wanneer
men bedenkt, dat van de talrijke Indiaansche
bevolking, die bij de ontdekking van Amerika
een object van de zending werd, in het Room-
sche Zuid- en Midden-Amerika minstens vijf
millioen overbleven, terwijl in het Protestantische
Amerika nog slechts 400.000 inboorlingen aan-
wettig zijn (welk getal voortdurend afinkt),
dan besef men, dat God het gehele nitroelen
van de Indianen heeft willen verhooren. Men
kan de schandelijkheden waardoor, tot groote
smart der zendingen, onder Engelse en
later onder Amerikaanse heerschappij de
Indianen vernield werden, evenmin het Protes-
tantisme ten laste leggen, als men de gruwelen
der Konquistadores in Mexico en Peru den
Roomseken verwijten kan. En wanneer de
middeneeuwse opvatting van het woord:
„dwingt se om in te gaan“, het Roomse ge-
weten in slaap sulte, dan moet men ook niet
vergeten, dat ook de Gereformeerde Hollanders
en Engelsen het woord des Heeren: „ver-
vloekt zij Canaan, een knecht der knechten zij
hij zijne broeders“, geheel verkerd hebben toe-
gepast, terwijl een zoo liefderijk man als de
zending onder de Indianen George Elliot het
gebruiken van geweld voor geoorloofd hield,
hetgeen wij thans in hem mispraten.

Voor de negerbevolking in Binnen-Afrika is
het een gelijk geweest, dat de weg tot haar voor
de Europeanen en daarom ook voor de Zending
eerst nu geopend is. Want anders zou de dood
den paus geantoonende slavernij niet slechts
de kustlanden, maar het gehele vasteland ont-
volkt hebben. Nu hebben wij te doen met een
levenskrachtig ras, wiens toekomst gered worden
kan, wanneer de Zendingarbeid bij hen ingang
vindt. Wat den arbeid verzwakt is niet de religie
der negers; Yelidisme en een animisme,
die een allerelendigste ontwaarding der religie
zijn; maar de morele ontwaarding die met de
religieuze steeds gepaard gaat. Maar deze was
bij de negerslaven van Noord-Amerika niet

minder dan bij de negers in Afrika. Wanneer
echter, nadat het 50 jaar geleden is dat de
slavernij in Amerika werd afgeschaft, er acht
millioen Protestantische Christenen gevonden
worden die tot de negers behooren, welke de
meest aangeengloten kerk uit de heidenen die
ergens te vinden is, vormen, een kerk die uit
eigen middelen 180 millioen gulden in 40 jaren
saambracht voor kerken en scholen, — dan is
het toch bewezen dat, al hebben die negerkerken
hare zwakke punten, de diepst geconcentreerde